

Datum: 19. 05. 2010

Št.: 21/2010

Univerza na Primorskem
Fakulteta za humanistične študije Koper
Titov trg 5

6000 Koper

UTEMELJITEV VLOGE ZA PRIJAVO ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA 2. STOPNJE ŠAH – ENOPREDMETNI PEDAGOŠKI ŠTUDIJ

UVOD:

Šah je starodavno področje kulture, z bogato duhovno kulturno zgodovinsko dediščino. V zadnjih stoletjih je tudi najpomembnejši predstavnik miselnega, umskega športa (mind sport). Po drugi strani je kot formalni jezik in kot model različnih struktur ter procesov, pomemben v raziskavah različnih znanosti (npr. umetna inteligenca, psihologija mišljenja in odločanja, lingvistika ...).

Med najpomembnejšimi področji javnega interesa v šahu je izkoriščanje njegovih bogatih pedagoških potencialov za spodbujanje in razvijanje odlik mišljenja ter osebnosti. Šahovska vzgoja v osnovni šoli ima glede tega lahko podobno vlogo kot jo ima telesno-gibalna športna vzgoja za razvoj učenčevih gibalnih sposobnosti. Podobna vloga, ki jo je šah že imel v srednjeveškem sistemu vzgoje evropskih plemičev, se postopno vzpostavlja znova, na ustrezno višji razvojni ravni. V zadnjih desetletjih predvsem v obliki izbirnega predmeta, izbirnih vsebin in/ali interesne dejavnosti v splošnoizobraževalnih ter drugih vzgojno-izobraževalnih zavodih in na univerzah doma ter v tujini.

Poglavitna prepreka pri izkoriščanju omenjenih potencialov ter pri nadaljnjem razvoju šahovske kulture in športa v Sloveniji, pa tudi širše v Evropi, je odsotnost univerzitetnega izobraževanja šahovskih pedagogov in šahovskega strokovnega področja na univerzah (razen v Rusiji in v nekaterih drugih vzhodno-evropskih državah).

Pomemben razlog za omenjeno odsotnost, je nasprotje med tem, da je v večini razvitih držav šah družbeno-sistemske uvrščen v področje športa in tem, da so se tiste univerze, ki pokrivajo šport, tradicionalno pripravljene posvečati samo telesno-gibalnemu športu. Iz podobnih razlogov se je celo v Rusiji, kjer sicer na državni univerzi za šport že več kot 40 let uspešno deluje katedra za teorijo in metodiko šaha, pokazala potreba, da se za raziskovalno delo na področju šaha in za izobraževanje šahovskih pedagogov poskrbi tudi v okviru tistih univerz, ki sicer ne pokrivajo športnega področja. V ta namen deluje od leta 2002 dalje na ruski državni univerzi za socialne vede katedra za pedagogiko in organizacijo šahovske dejavnosti.

Iz podobnih in iz drugih razlogov strokovne narave ter zaradi svoje kulturne širine in odprtosti v sredozemski ter v širši evropski prostor, se zdi Fakulteta za humanistične študije, skupaj s Pedagoško fakulteto v Kopru, zelo primerno okolje za magistrski študij šahovskih pedagogov iz Slovenije in iz širšega evropskega ter sredozemskega prostora.

POTREBE ZA PROGRAM:

- (1) kadri za poučevanje izbirnega predmeta šah v osnovni šoli,
- (2) kadri za vodenje šahovske interesne dejavnosti v osnovnih šolah in za vodenje šahovskih krožkov v srednjih šolah ter dijaških domovih,
- (3) kadri za zgodnje šahovske učenje v vrtcih in v prvem triletju osnovne šole,
- (4) kadri za vodenje osnovnih in srednjih šahovskih šol pri nacionalnih šahovskih zvezah in njenih klubih,
- (5) kadri za treniranje obetavnih in kategoriziranih športnikov šahistov,
- (6) kadri za vodenje in izvajanje programov usposabljanja strokovnih delavcev v športu – za področje šah,
- (7) kadri za razvojno-raziskovalno delo – področje šahovske vzgoje, izobraževanja in treniranja,
- (8) kadri za organiziranje in vodenje šahovske dejavnosti ter za sojenje šahovskih tekmovanj,

v Sloveniji, v Evropski uniji in v drugih evropskih ter sredozemskih državah.

PRIMERLJIVI PROGRAMI PO SVETU:

- (1) Dodiplomski univerzitetni 5-letni študijski program socialne pedagogike šahovske specializacije. Izvaja Fakulteta za socialno delo, pedagogiko in juvenologijo na Ruski državni univerzi za socialne vede – RGSU, Moskva. Diplomanti so usposobljeni za delo na katerem koli področju socialne pedagogike in na kateremkoli področju šaha. Na fakulteti deluje Katedra za pedagogiko in organizacijo šahovske dejavnosti.¹ Katedra izvaja 14 univerzitetnih šahovskih disciplin oziroma disciplin, ki so temeljno vezane na šah.
- (2) Dodiplomski univerzitetni 5-letni študijski program specialista fizične kulture in športa za šahovsko področje. Izvaja Ruska državna univerza za fizično kulturo – RGUFK, Moskva. Doslej je na njej diplomiralo več kot 600 šahovskih trenerjev. Od leta 1966 deluje na univerzi Katedra za teorijo in metodiko šaha.²
- (3) Nekateri drugi dodiplomski univerzitetni študijski programi šahovske smeri ali specializacije (npr. na Fakulteti za telesno kulturo in šport, Nacionalna univerza Ivana Franka, Lvov, Ukrajina ...).

KATERI UČITELJSKI KADRI SO NA VOLJO:

- (1) Slovenski in drugi doktorji, magistri in univerzitetni diplomanti s šahovskimi nazivi mednarodne (FIDE) ali slovenske šahovske zveze (ŠZS)
- (2) Slovenski in drugi šahovski strokovnjaki s trenerskimi nazivi mednarodne šahovske zveze FIDE

¹ Spletna stran katedre: <http://srb.rgsu.net/index/structure/kafs/shahmatwork/>

² Spletna stran katedre: <http://chess.sportedu.ru/>

- (3) Doktorji, magistri in univerzitetni diplomanti šahovskega področja – nazivi pridobljeni na Ruski državni univerzi za fizično kulturo in šport ali na Ruski državni univerzi za socialne vede ali na drugih univerzah

KATERE INŠTITUCIJE SO ZAINTERESIRANE ZA SODELOVANJE OZIROMA ZA DIPLOMANTE TEGA PROGRAMA:

- (1) Šahovska zveza Slovenije
- (2) Evropska šahovska zveza – ECU
- (3) Ministrstvo RS za šolstvo in šport
- (4) Zavod RS za šolstvo
- (5) Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez

Pripravil: Iztok Jelen,
FIDE senior trener

Iztok Jelen

Milan Knežević
Milan Knežević, predsednik
Šahovske zveze Slovenije

Boris Kutin
Boris Kutin, predsednik
Evropske šahovske zveze –
ECU (European Chess Union)